آنچه در پی می‌آید بررسی راهکارهای اصلاح فقدان عواطف و احساسات و افزایش آن در میان افراد جامعه از دیدگاه قرآن است.

نقش سازه‌ای عاطفه در ساختمان عظیم جامعه

■ عظیم منافزاده

بی‌عاطفگی، خاستگاه معضلات اجتماعی

انسان موجودی عاطفی و اجتماعی است، چنانکه موجودی عقلانی است؛ بنابراین نادیده گرفتن هر بعد از ابعاد وجودی انسان به معنای نقص و ایجاد مشکلات و معضلات گوناگون خواهد بود.

همان‌طوری که نمی‌توان از تغذیه سالم و پاسخ مناسب به خواسته‌های غرایز طبیعی چشم پوشید، نمی‌توان نیازهای عاطفی و احساسی انسان را هم نادیده گرفت.

امروز در جوامع بشری در سراسر دنیا، با افزایش درگیری، خشونت، جنایت، قتل‌عام بی‌گناهان، کشتارهای دسته جمعی، ذبح و مثله کردن انسان‌ها، تجاوز ده‌ها و بلکه صدها نابهنجاری اجتماعی مواجه هستیم. در بعد فردی افزایش افسردگی، نومیدی، دلمردگی، خودکشی و مانند آنها جامعه بشری را رها نمی‌کند و روز به روز بر شمار بیماران روحی و روانی افزوده می‌شود و داروهای گوناگون گیاهی و شیمیایی و روان‌گردان‌ها که خود به عنوان درمان وارد ساختار دارویی و درمانی شده بودند، اینک به معضلی مضاعف تبدیل شده‌اند.

هرچند که برای این مشکلات و معضلات فردی و اجتماعی ریشه‌ها و خاستگاه‌های بسیاری گفته‌اند، ولی بی‌گمان علت‌العلل اصلی آن را باید در تغییر شیوه و سبک زندگی انسان دانست که مادیات و دنیاگرایی را چنان تبلیغ کرده و به آن ارزش و بها داده‌اند که دیگر جایی برای عواطف و احساسات و معنویت نمانده است. تاکید مضاعف بر دارندگی مادی و ثروت و قدرت به عنوان تنها راهکارهای دست‌یابی به آرامش و آسایش، موجب شده است تا همه چیز فدای ثروت و قدرت شود.

افزایش ثروت و قدرت نه تنها در بعد فردی موجب آسایش و آرامش نشد، بلکه زمینه‌ساز بسیاری از بیماری‌های روحی و روانی شد به طوری که فرزندان ثروتمندان و قدرتمندان بیشتر در معرض این بیماری‌ها هستند. همچنین قدرت و ثروت در بعد اجتماعی نیز به نابهنجاری‌ها دامن زده و بر تعدد و تنوع آن افزوده است.

البته ممکن است که کسی گمان کند آسایش و رفاه، از این طریق فراهم آمده و انکار آن معنایی ندارد؛ اما باید توجه داشت کسی که از نظر روحی و روانی از آرامش برخوردار نیست، آسایش و رفاه را ادراک نمی‌کند؛ زیرا آسایش و رفاه هرچند که خاستگاهی مادی دارد، ولی این ذهن و روان آدمی است که مفهوم لذت و آسایش و رفاه را پردازش می‌کند. پس اگر ذهن و روان، درگیر باشد، آسایش و رفاهی را نیز ادراک نخواهد کرد. بر همین اساس می‌بینیم که کسی که در آرامش و امنیت است با چنان لذتی غذایی ساده را تناول می‌کند که دیگری در حالت اضطراب و اندوه از آهوی بریان و خاویار گران قیمت آن لذت را نمی‌برد. جامعه امروزی بشر به سبب فقدان عواطف و احساسات در فرد و جامعه و ارتباطات اجتماعی، فاقد عنصر اصلی زندگی یعنی خوشبختی است. از این رو کمتر کسی را می‌توان یافت که احساس خوشبختی و سعادت داشته باشد، حتی اگر غرق در ناز و نعمت مادی باشد زیرا این حالت اگر در کسی وجود داشته باشد یا توهم خوشبختی است یا دیر یا زود در بلا و آزمونی، حقیقت آشکار می‌شود و شخص خود را تنها و غریب می‌یابد و در آن زمان است که معلوم می‌شود که چه اندازه از حقیقت عنصر خوشبختی دور بوده است.

آثار فقدان عواطف و احساسات در جامعه

همان‌طور که گفته شد، فقدان احساسات و عواطف در زندگی فردی و اجتماعی آثار بدی را به جا می‌گذارد. این آثار در بعد فردی عبارتند از: افسردگی، نومیدی، تنهایی، حزن و اندوه، اضطراب و فقدان تکیه‌گاه، خودکشی، بی‌تحرکی، بی‌انگیزگی، بی‌هدفی، استفاده از انواع مواد مخدر، آرام بخش‌ها و مسکن‌ها، بیماری‌های گوناگون از جمله زخم معده، سکته، کند ذهنی و آلزایمر.

آثار اجتماعی فقدان احساسات و عواطف در میان افراد یک اجتماع و جامعه عبارتند از: درگیری، خشونت، پرخاشگری، عدم گذشت و عفو، قتل و کشتار، افزایش خانه‌های سالمندان، کودکان بیمار و نارس، افزایش تشنج و رفتارهای نابهنجار اجتماعی، دزدی، خیانت، جنایت، تجاوز به حقوق دیگران، تجاوز جنسی، دروغ، فریب، بهتان، افتراء و مانند آن‌ها.

راه‌های قرآنی ایجاد و افزایش عواطف و احساسات

از آنجایی که قرآن کتاب راهنمای انسان است می‌توان آن را همانند کتابچه‌هایی دانست که تولیدکنندگان یک دستگاه ضمیمه آن می‌کنند تا استفاده کننده بتواند از همه خصوصیات آن آگاه شود و به درستی استفاده کرده و در صورت نقص، علل و عوامل آن را شناسایی و خود یا به دست تعمیرکاران مجاز و رسمی، آن را برطرف نماید. خداوند به عنوان آفریدگار دستگاه انسان، دانا به تمامی خصوصیات آن است و چون پروردگار انسان نیز است می‌خواهد او را در جهتی که کمالات او تحقق می‌یابد، هدایت کند. پس هم زیر و بم انسان را می‌داند و هم تواناست تا او را به سمت و سویی هدایت کند که کمالات انسانی را محقق می‌سازد.

با توجه به اینکه برنامه‌های هدایتی قرآن به همه ابعاد انسانی توجه دارد، همواره مسائل را بگونه‌ای طرح می‌کند تا بتواند این دستگاه در کمال تناسب و سازگاری کار کند و بیشترین بهره‌وری را داشته باشد. نظامی که قرآن در آیات قرآنی تبیین کرده است، نظامی کامل و بی‌نقص است به شرطی که هر چیزی به درستی در جای خود دیده و به کار بسته شود و به علل واهی تعطیل و نادیده گرفته نشود.

در آموزه‌های قرآنی راهکارهای بسیاری برای افزایش و حفظ عواطف و احساسات بیان شده است. آموزه‌های آن بگونه‌ای است که در چارچوب یک ارتباط اجتماعی سالم کمالات در دنیا و آخرت را فراهم می‌آورد و انسان را به سوی قله‌های کمال سوق می‌دهد و خوشبختی حقیقی و واقعی را به انسان به ارمغان می‌آورد برخی از این آموزه‌ها عبارتند از:

۱- رحمت‌الهی: خداوند در آیات قرآنی همواره از رحمت عام و خاص خود به‌شکل رحمت رحمانی و رحمت رحیمی سخت به میان آورده است. اصولا خلقت هستی به رحمت است و خداوند رحمان و رحیم است که آفرینش را ایجاد کرده و حقیقت هستی با رحمت باقی است. از سوی دیگر خداوند بارها از سبقت رحمت خود سخن به میان می‌آورد تا این‌گونه بیان کند که آفریدگار انسان موجودی رحمان و رحیم است. هرچند که خداوند عاطفه و احساسی چون انسان ندارد،ولی عواطف و احساسات انسانی و موجودات دیگر، ریشه در همان رحمت الهی دارد. از نظر قرآن هر آن چیزی که در اصل و فرع برای انسان و دیگر موجودات است، برخاسته از رحمت الهی است. (اعراف آیه ۵۷؛ قصص، آیه ۷۳)

۲- نفس واحده: قرآن برای اینکه ارتباط میان انسان‌ها را افزایش دهد، در گام نخست به تبیین حقیقت انسان می‌پردازد تا معلوم دارد که همه انسان‌ها از یک ریشه هستند و تفاوت‌های ظاهری و فیزیکی چون جنسیت، رنگ، زبان و مانند آنها هیچ اصالتی ندارد. خداوند در آیاتی از قرآن از جمله آیه ۶ سوریه زمر می‌فرماید: خلقکم من نفس واحده ثم جعل منها زوجها؛ خداوند شما را از یک نفس آفرید و سپس از نفس، جفت و همسرش را قرار داد.

پس همه انسان‌ها از یک حقیقت و از یک وجود خارجی خلق شده‌اند و جفت و همسر حضرت آدم(ع) نیز از همان حقیقت است. واژه زوج به معنای جفت در قرآن به معنای همسر است. جالب این است که در قرآن زوجه در مقابل زوج به کار نرفته است. لذا همواره از ازدواج سخن به می‌آید نه زوجات. این بدان معناست که کمترین تفاوت در حقیقت جفت وجود ندارد، پس اگر تفاوتی در فیزیک است در حقیقت آنان تاثیری ندارد.

*آثار اجتماعی فقدان احساسات و عواطف در میان افراد یک اجتماع و جامعه عبارتند از: درگیری، خشونت، پرخاشگری، عدم گذشت و عفو، قتل و کشتار، افزایش خانه‌های سالمندان، کودکان بیمار و نارس، افزایش تشنج و رفتارهای نابهنجار اجتماعی، دزدی، خیانت، جنایت، تجاوز به حقوق دیگران، تجاوز جنسی، دروغ، فریب، بهتان، افتراء و مانند آن‌ها.

چنین نگرشی به انسان‌ها موجب می‌شود که انسان تفاوتی میان کسی نبیند و همه را یکسان از فرزندان آدم بداند عواطف انسانی نسبت به یکدیگر حفظ و تقویت شود و احساس برادری و خواهری نسبت به هم وجود داشته باشد.

۳- مادر: در آیات قرآنی بر نقش مادر بسیار تاکید شده است. خداوند در آیه ۷۸ سوره نحل می‌فرماید: والله اخرجکم من بطون امهاتکم؛ و خدا شما را از شکم مادرانتان بیرون آورد.

تاکید بر مادر برای حفظ و تقویت جنبه احساسی و عاطفی انسان است. هر چند که صلب پدر سهمی در فرزند دارد، اما سهم تعیین کننده در تکوین فرزند همان نفس مادر است؛ زیر این زن و مادر است که مجرای «احسن المخلوقین» شدن است؛ خداوند در آیه ۱۴ سوره مومنون پس از سخن گفتن درباره پرورش انسان از نطفه تا دمیدن روح می‌فرماید: فتبارک الله احسن الخالقین؛ پس آفرین بر خدای پر خیر و برکت که او نیکوترین آفرینندگان است. پس اگر خدا احسن الخالقین است، انسان «احسن المخلوقین» می‌شود. شکی نیست که این «احسن المخلوقین» در پرورشگاه مادر ظهور می‌کند نه پدر و این مادر است که قدرت دارد مظهر و مجرا و مسیر فیض «احسن المخلوقین» شود.

کودکی که در این شکم رشد می‌کند با گوشت و خون و عواطف و احساسات مادر تغذیه می‌شود. این‌گونه است که احساسات مادرانه موجب ایجاد و تقویت احساسات و عواطف فرزندان و نسل‌های بشر می شود. مادر با پرورش نطفه در وجودش به تربیت می‌پردازد و مظهر ربوبیت الهی می‌شود که برخاسته از رحمت الهی است. از این رو انسان می‌بایست از خداوند برای والدین، رحمت خاص بخواهد تا عواطف و احساسات میان نسل‌های بشری تقویت شود.(اسراء، آیه ۲۴)

۴- پدر: البته شکی در نقش پدر در حوزه عواطف و احساسات نیست، هر چند که این نقش کمتراست، ولی او نیز مسئولیت ربوبیت و مظهریت در این امر را داراست. از این رو برای حفظ و تقویت عواطف و احساسات در افراد بشری می بایست به نقش پدر در کنار مادر توجه داشت. خداوند از والدین سخن به میان آورده که مسئولیت ربوبیت را به عهده دارند تا انسان که احسن مخلوقین است رشد کرده و پرورش یابند. خداوند در آیه ۲۴ سوره اسراء می‌فرماید: واخفض لهما جناح الذل من الرحمه و قل رب ارحمهما کما ربیانی صغیرا؛و از سر مهربانی، بال فروتنی بر آنان بگستر و بگو: «پروردگارا، آن دو را رحمت کن چنانکه مرا در خردی پروردند.»

وَبِالْوالِدَيْنِ إِحْسَاناً
و به پدر و مادر احسان کنید

۵- شیردهی: از دیگر عوامل تاثیرگذار در حفظ و بقا و تقویت عواطف و احساسات در انسان، مسئله شیردهی مادر است. مادری که شکمش پرورشگاه ابتدایی فرزند است، آغوشش تکمیل‌کننده آن پرورش است. در آغوش مادر است که کودک رشد می‌کند و عواطف و احساسات را می‌آموزد و با تمام وجودش حس می‌کند و با آنها رشد می‌کند. از این رو در اسلام بر شیردهی مادر تاکید شده است و در صورتی که مادر ناتوان بود از دایه استفاده شود تا آغوش مادرانه حفظ شود و احساسات و عواطف منتقل گردد. خداوند در آیه ۲۳۳ سوره بقره می‌فرماید: والوالدات یرضعن أولادهن حولین کاملین لمن أراد أن یتم الرضاعه؛ مادرانی که می‌خواهند شیر دادن را به فرزندان خود کامل سازند، دو سال تمام شیرشان بدهند. پس شیشه‌های شیرخشک و شیری غیر از پستان مادر و دایه نمی‌تواند احساسات و عواطف را در فرزند برانگیزد و حفظ یا تقویت کند. در بسیاری از تحقیقات این مطلب اثبات شده که اغلب بیمارهای جسمی و روحی و روانی فرزندان به سبب عدم توجه به این موضوع است. اگر مادران عهده‌دار شیردهی شوند کودک از سلامت جسمی و روحی و روانی برخوردار خواهد شد.

۶- حضانت و آغوش مادر: از دیگر راههایی که قرآن برای حفظ و تقویت احساسات و عواطف انسانی بیان می‌کند، تاکید بر آغوش مادر است. کودک می‌بایست کودکی خویش را دست‌کم تا هفت سال نخست در آغوش مادر بگذراند. از این رو در اسلام بر حضانت مادر در این سنین که مهم‌ترین دوره کسب عواطف و احساسات است تاکید شده است. البته الان زمانه تغییر کرده و همان‌طوری که زنان کمتر به شیردهی کودک توجه دارند و شیشه‌های شیر به دست کودکان داده می‌شود و کودکان را مادران حتی در دوره‌های شیرخوارگی به حضانت مهدکودک‌ها می‌سپارند و خود مسئولیت حضانت را به عهده نمی‌گیرند تا عواطف و احساسات در کودک شکل گیرد و رشد نماید و تقویت شود. (بقره، آیه ۲۳۳؛ لقمان، آیه ۱۴)

۷- احسان به والدین: از دیگر راهکارهای قرآنی برای تقویت احساسات و عواطف، احسان بلکه اکرام به والدین است. اگر فرزندان در دامن والدین رشد کنند به طور طبیعی دارای عواطف و احساسات خواهند بود. رحمتی که والدین در کودکی بر کودک ارزانی می‌دارند، در بزرگسالی خود را نشان می‌دهد. کودکی که شیرمادر نخورده یا در آغوش مادر رشد نکرده و از حضانت او بی‌بهره بوده یا در مهدکودک‌ها رشد کرده و بیشتر عمرش را در مدرسه بوده و کمتر با والدین بر سر یک سفره نشسته است، فاقد احساسات و عواطفی است که بتواند فشار سنگین غرغرهای پیران را تحمل کند. خداوند می‌فرماید: ووصینا الانسان بوالدیه حملته أمه وهنا علی و هن و فصاله فی عامین أن اشکر لی ولوالدیک الی المصیر؛ و انسان را درباره پدر و مادرش سفارش کردیم مادرش به او باردار شد، سستی بر روی سستی و از شیر بازگرفتنش در دو سال است. آری، به او سفارش کردیم که شکرگزار من و پدر و مادرت باش که بازگشت همه به سوی من است. (لقمان، آیه ۱۴؛ احقاف، آیه ۱۵؛ عنکبوت، آیه ۸؛ بقره: آیه ۸۳؛ نساء، آیه۳۶؛ انعام آیه ۱۵۱؛اسراء، آیه ۲۳)

*علت‌العلل نابهنجاری‌های اجتماعی و مشکلات روحی فردی را باید در تغییر شیوه و سبک زندگی انسان دانست که دنیاگرایی را چنان تبلیغ کرده‌اند که جایی برای عواطف و معنویات نمانده است.

۸- سلام و تحیت: از جمله راهکارهای قرآنی حفظ و افزایش ارتباطات اجتماعی و ایجاد برادری میان انسان‌ها می‌توان به آموزه دستوری سلام و تحیت اشاره کرد. خداوند می‌فرماید: واذا حییتم بتحیه فحیوا بأحسن منها أو ردوها ان الله کان علی کل شیء حسیبا؛ و چون به شما درود گفته شد، شما به صورتی بهتر از آن، درود گویید، یا همان را در پاسخ برگردانید، که خدا همواره به هر چیزی حسابرس است. (نساء، آیه ۸۶) اصولا برخوردهای مهرورزانه چون سلام و تحیت حتی در مقابل انسان‌های جاهل عقلی و عملی، می‌تواند رفتار آنان را تحت‌تاثیر قرار دهد. عبور کریمانه و بزرگوارانه از کنار آنان این امر را تقویت می‌کند و شاید موجب شود که آنان از خشونت‌های کلامی و رفتاری دست بردارند. از همین رو خداوند بر عنصر سلام در هر برخوردی حتی در برابر برخوردهای تند و کلامی و رفتاری جاهلان عقلی و عملی تاکید کرده است. (فرقان، آیات ۶۳ و ۷۲)

۹- احسان: از دیگر عوامل تاثیرگذار در ایجاد و حفظ و تقویت عواطف و احساسات میان مردم، توجه به مسئله احسان است. احسان به معنای مطلق نیکوکاری شامل مجموعه‌ای از رفتارها و کنش‌ها و واکنش‌هاست که هر عمل ریز و درشت نیک را در بر می‌گیرد. عفو و گذشت و پذیرش خطا و توبه دیگران از جمله مصادیق احسان است. خداند در آیه ۳۴ سوره فصلت بیان می‌کند که احسان ایجادکننده صمیمیت و دوستی میان انسان‌هاست.

۱۰- اکرام: اکرام فراتر و برتر از احسان است. اگر احسان گذشت از خطاست، اکرام افزون بر گذشت، نیکی در حق خطاکار است. وقتی کسی به شما ظلم کرد، از او گذشت کردی در حق او احسان روا داشتی اما اگر توانستی خدمتی به او نیز بکنی، در حق او اکرام کرده‌ای. در روایات و سنت و سیره ائمه معصومین بر اکرام تاکید بسیاری شده است؛ زیرا موجب افزایش صمیمیت و مهرورزی در میان افراد جامعه می‌شود. دشمن را به دوست تبدیل می‌کند یا موجب می‌شود تا از شر آن در امان باشیم. داستان اکرام حسنین(ع) نسبت به مرد شامی، معروف است. با آن که شامی، دشمن بود و دشنام داد آنان از او پذیرایی کردند به طوری که شامی گفت که اگر تا پیش از این دشمن‌ترین مردم در نزدم اهل بیت(ع) بودند امروز محبوب‌ترین مردم در نزدم هستند. (مبرد، الکامل فی‌الادب، ج ۱، بیروت ۱۴۰۷ هجری، ص ۲۳۵؛ ابن عساکر، ترجمه امام الحسن، بیروت ۱۴۰۰ هجری، ص ۱۴۹؛ علی‌بن عیسی اربلی، کشف الغمه، ج ۲، ترجمه حسین زوارئی، تهران، نشر ادب (بی‌تا) صص ۱۳۶ و ۱۳۵؛ عطاردی، عزیزالله، مسند الامام المجتبی، انتشارات عطارد، چ اول، ۱۳۷۳، ص ۹۴)

۱۱- احترام: از دیگر عوامل موثر در مسئله عواطف و احساسات، احترام گذاردن به دیگران است. اگر انسان به دیگری احترام بگذارد مثلا هنگام ورود دیگران بلند شود یا هنگام ورود به خانه و یا جایی یا کسی سلام کند (نور، آیه ۲۷) یا به دانشمندان (مجادله، آیه ۱۱)، یا به قوانین عمومی، حتی در جوامع غیردینی احترام بگذارد (یوسف، آیه ۷۶) یا به مقدسات دیگری اهانت نکند و دشنام ندهد (انعام، آیه ۱۰۸)، موجب صمیمیت و افزایش احساسات و عواطف میان افراد می‌شود و درگیری و خشونت و مسایل نابهنجار دیگر را کاهش داده یا حتی از میان می‌برد.

۱۲- صله رحم: از دیگر عواملی که در قرآن مطرح شده، صله رحم است. ارتباط خانوادگی و حفظ و صیانت از آن موجب می‌شود که میان افراد خانواده و بستگان صمیمیت پدید آید و هنگام مشکلات دستگیر یکدیگر شوند. (نساء، آیه۹۰؛ رعد، آیه۲۱؛ بقره، آیه۱۷۷؛ توبه، آیه۲۴) خداوند در آیه ۴۹ سوره نمل و ۱۸ سوره فاطر می‌فرماید که روابط خویشاوندی، زمینه‌ساز حمایت از یکدیگر در دنیاست؛ زیرا این روابط موجب صمیمیت و وابستگی و پیوستگی بیشتر اعضای خانواده می‌شود.

۱۳- تعاون: از دیگر عوامل مؤثر در حفظ و تقویت عواطف و احساسات انسانی می‌توان به مسئله تعاون و همکاری مالی و غیرمالی اشاره کرد. خداوند می‌فرماید: و تعاونوا علی البر و التقوی؛ در کارهای بر و نیک و تقوا به یکدیگر معاونت و یاری رسانید. (مائده، آیه۲)

۱۴- قرض‌الحسنه: از دیگر کارهای احسانی که موجب افزایش عواطف و احساسات میان جامعه بشری می‌شود، می‌توان به قرض‌الحسنه اشاره کرد. قرض‌الحسنه بر خلاف ربا موجب می‌شود که هم ارتباطات اجتماعی افزایش یابد و هم وضعیت اقتصادی بهبود یابد. براساس آیات قرآنی قرض‌الحسنه نه تنها موجب کاهش مال نمی‌شود بلکه موجب افزایش و برکت در آن می‌گردد. (بقره، آیه ۲۴۵؛ حدید، آیه۱۱) خداوند می‌فرماید که رباخواری موجب کاهش ثروت می‌شود و افزون بر اینکه روابط اقتصادی را مختل می‌کند، روابط اجتماعی را نیز از میان می‌برد و موجب افزایش هزینه‌های اجتماعی می‌شود؛ زیرا به اختلافات و فاصله طبقاتی دامن می‌زند و خشونت و بی‌اعتمادی را در جامعه سبب می‌شود. هزینه‌های سنگینی را به جامعه وارد می‌کند و دادگاه‌ها و محاکم قضایی را به خود مشغول می‌سازد. اکنون بازار و بانک‌ها به ربا آلوده‌اند و همین افزایش ربا کاهش ثروت و تولید و مشکلات اخلاقی و نابهنجاری‌های زیادی را موجب شده است. بسیاری از بلایایی که جامعه با آن مواجه است به سبب کاهش قرض‌الحسنه و افزایش ربا در شکل‌های قانونی و رسمی در بازار و محیط خانه و خانواده حتی میان والدین و فرزندان و برادران و خواهران است.

۱۵- زیارت خویشان و بستگان و دوستان: از دیگر علل و عوامل افزایش و تقویت عواطف و احساسات دیدارهای دوجانبه است. این مطلب بارها در روایات بیان شده است. امام صادق(ع) می‌فرماید: تزاوروا فان فی زیارتکم احیاء لقلوبکم و ذکرا لأحادیثنا و احادیثنا تعطف بعضکم علی بعض فان أخذتم بها رشدتم و نجوتم و ان ترکتموها ضللتم و هلکتم فخذوا بها و أنا بنجاتکم زعیم؛ به دیدار هم بروید تا دلها نشاط گیرند و آنگاه به یاد حدیث و مکتب بیفتند. حدیث ما اهل بیت مایه مهربانی و داد شما خواهد شد. اگر به حدیث ما چنگ بزنید به رشد و نجات می‌رسید. اگر حدیث ما را وابنهید سرگشته و نابود می‌شوید. از احادیث ما الهام بگیرید تا رستگاری شما را ضمانت کنم. (الکافی، جلد۲، ص۱۸۷)

۱۶- در آیات و روایات موارد و مصادیق بسیار دیگر از جمله عفو، مقدم ساختن پیاده بر سواره، احترام‌گذاری سواره بر پیاده، سلام سواره بر پیاده به‌طوری که هیچ سواری حق ندارد به پیاده بگوید کنار برو! و داشتن فرزندان بیشتر که عمه و خاله و دایی و عمو نیز وجود داشته باشد و ارتباط خویشاوندی را افزایش دهد و مواردی از این دست بیان شده که برای رعایت اختصار به همین میزان بسنده می‌شود.

به‌طور کلی وقتی در جامعه ملات عاطفه نباشد، سنگ‌های عقل نمی‌تواند روی هم قرار گیرند و اگر هم قرار گیرند جامعه استوار و متقن نخواهد ساخت؛ زیرا سنگ‌های عقل سر می‌خورند و به یکدیگر آسیب می‌زنند و بنای بلندی را نیز ایجاد نمی‌کنند. این ملات عاطفه است که ساختمان عظیم جامعه را می‌سازد و بلند و استوار می‌کند و به اوج می‌رساند و قوام و استحکام و استواری می‌بخشد.

مجموعه سؤالات شیمی عکاسی
مؤلفین: مهدی انوری‌راد، زهرا حاجیها
چاپ اول: ۹۳
قیمت: ۶۰۰۰ تومان
تلفن: ۰۹۳۰۸۵۴۷۸۷۱-۰۹۳۶۱۸۶۹۳۰۵
برای حرفه‌ای شدن در هنر عکاسی لازم است آن را از نظر شیمی و فیزیک مورد بحث قرار داد. به عبارتی فتوفیزیک به اپتیک می‌پردازد و فتوشیمی به فرایندهای نوری. نباید گمان برد که شیمی عکاسی عمدتا در شیوه آنالوگ کاربرد داشته است، بلکه علمای شیمی در دهه اخیر با کشف کریستال مایع و پی‌بردن به خواص نورانی آن در هنر عکاسی دیجیتال هم دست به نوآوری زدند و...

کاربرد فناوری اطلاعات درمدیریت
بهبود عملکرد عملیاتی و راهبردی
توربان- ولی نی نو/ دکتر احمد سرداری- وحید نقشینه ارجمند
۱۵۰۰۰ تومان/ کیهان/ ۳۳۱۱۰۲۰۱
انقلاب دیجیتالی و اینترنتی یکی از بزرگترین انقلاب‌های تاریخ بشر بوده است. این انقلاب شکل و محتوای جوامع بشری را به صورت اساسی و زیر بنایی تغییر داده و یکی از مهمترین وقایع بشری محسوب می‌گردد. این کتاب براساس این باورکه فناوری اطلاعات یکی از محرک‌های اصلی کسب و کار در قرن بیست و یکم می‌باشد، نوشته شده است.

FBC
تخفیف فوق العاده
100% تضمینی
انگلیسی
اگر می خواهید انگلیسی بیاموزید فقط کافیست با FBC همراه شوید تا ۳ ماهه با متد برتر و جهانی E.F.L. کمبریج انگلستان با کمترین هزینه انگلیسی رابراحتی صحبت کنید.
غیر حضوری: کاملترین بسته های آموزشی بدون نیاز به حضور در کلاس در هر جای ایران که باشید
مکالمه
مشاوره رایگان
برنده لوح محصول نوآورانه کشور
حضوری: با کلاسهای مکالمه آزاد ۲ ماهه فشرده
در صورت عدم قبولی طبق قرارداد کتبی کل هزینه پرداختی مسترد خواهد شد
تمامی سنین و تمامی سطوح با استاد راهنمای رایگان
یک تماس تلفنی کار سختی نیست. هست ؟ مقایسه کنید ، انتخاب نمایید!
۰۹۱۲ ۱۴۷ ۳۷ ۶۶ ۲۲۲۹۹۶۲۴ ۷۷۶ ۲۲ ۳۰۶-۷

ولی امر
سعید پورملائی هریس
از بدو پیروزی انقلاب اسلامی تاکنون ولایت فقیه و رهبری نظام به عنوان مهم‌ترین رکن نظام اسلامی و مستحکم ترین سد دفاعی نظام همواره مورد هجوم بی‌امان دشمنان بوده است. دشمنان نظام به درستی دریافته‌اند تا زمانی که اقتدار و اعتبار رهبری در ایران محفوظ باشد مطلقا هیچ پروژه براندازانه‌ای در جمهوری اسلامی، قابلیت طرح و اجرا نخواهد داشت. چرا که به عینه مشاهده کرده‌اند در گذشته چگونه رهبر انقلاب در زمانی اندک و بی‌آن که از همه ابزارهای خود استفاده کند، پیچیده‌ترین طراحی‌های آنان را خنثی کرده است. از این رو، با فهم این که راز ماندگاری و استقامت جمهوری اسلامی ولایت فقیه و رهبری است، لحظه‌ای از هجوم علیه این رکن نظام، دریغ نکرده‌اند. به جرأت می‌توان گفت امروزه درهیچ کجای دنیا حتی مسئولان کشور خودمان نمی‌توان کسی را یافت که از نظر سبک زندگی اسلامی و ساده زیستی مشابه رهبر عزیز و فرزندان و خانواده معظم‌له باشد.
۴۰۰۰ تومان/ ۰۹۱۴۳۰۹۵۳۹۳
تخفیف ویژه برای راهیان نور

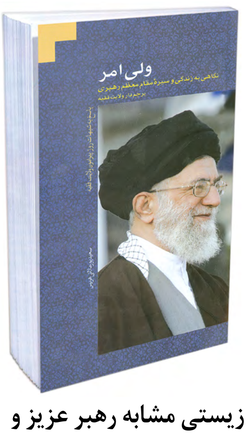

مجرم کیست جرم‌شناسی چیست
استاد تاج زمان دانش، دکتر درحقوق از سوئیس و فرانسه
چاپ دوازدهم
۱۳/۰۰۰ تومان
کیهان/ تلفن:۳۳۱۱۰۲۰۱
وضع تأثرآور خانواده‌های فقیر، فقر عاطفه، سوء تغذیه، عدم رعایت مراقبت‌های بهداشتی، عدم آموزش ارزش‌های اخلاقی و لزوم حسن سلوک با دیگران، رشد بی‌رویه جمعیت، وضع نامناسب مسکن، سرو صدا، آلودگی هوا و محیط زیست، مشکل ترافیک، عدم دسترسی به تفریحات سالم و ورزش، فقر، بیکاری، نومیدی از آینده، رکود اقتصادی، از عوامل مهم وقوع جرائم می‌باشند. در این کتاب منحصر بفرد به عوامل به وجود آورنده جرم و جرم‌شناسی به تفصیل مورد بررسی قرارمی‌گیرد.

تاریخ کامل ایلام
پادشاهی بزرگ
انشان - شوش
مؤلف: دکتر سیدساعد حسینی
قیمت:۱۰/۰۰۰ تومان
تلفن: ۳۳۱۱۰۲۰۱
کتاب حاضر مجموعه تقریبا کامل و روشنی از تاریخ بسیار کهن ایران را بازگو می‌کند که حاصل بیش از پانزده سال مطالعه و تحقیق و تفحص مؤلف است. این کتاب رسالتی مشابه «تاریخ ایران باستان» برای روشن نمودن و بازگویی تاریخ گم‌شده و مغفول چندین هزارساله میهن‌مان را دارد که باید خواندن و دانستن آن به همه ایرانیان توصیه گردد. کتاب حاضر در ۱۲ فصل، ۶۴۸ صفحه و نزدیک به ۱۰۰ صفحه تصویر و سنگ نبشته منتشر شده است.

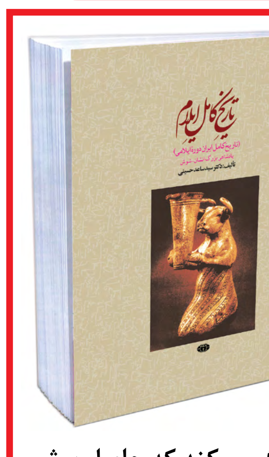

فرهنگ جامع اصطلاحات حقوقی
فارسی به انگلیسی - انگلیسی به فارسی
رقعی/ جلد سخت گالینگور/ فارسی به انگلیسی ۶۳۲ صفحه/ انگلیسی به فارسی ۵۲۵ صفحه/ دوره دو جلدی ۵۰۰/۰۰۰ ریال
تلفن: ۸۸۸۵۱۵۴۵
این فرهنگ برای تبیین معانی لغات، مفاهیم و اصطلاحات حقوقی رایج در زبان انگلیسی تهیه شده است. تدوین‌کننده و مترجم فرهنگ احمد شهوری، در سال‌های ۱۳۶۸ تا ۱۳۷۲ دانشجوی مقطع دکترا در رشته حقوق بین‌الملل عمومی در دانشگاه کاتولیک نوون بلژیک بوده است. زحمت نوشتن مقدمه این فرهنگ را جناب آقای بهمن کشاورز وکیل پایه یک دادگستری تقبل فرموده‌اند.

فرهنگ جامع اصطلاحات حقوقی
فارسی به لاتین - لاتین به فارسی
رقعی/ جلد نرم/ هر جلد۲۷۱ صفحه/ دوره دو جلدی ۳۵۰/۰۰۰ ریال/ هر جلد ۱۷۵۰۰۰ ریال
تلفن: ۸۸۸۵۱۵۴۱
این فرهنگ برای تبیین معانی لغات، مفاهیم و اصطلاحات حقوقی رایج در زبان لاتین تهیه شده است. تدوین‌کننده فرهنگ، احمد شهوری، در سال‌های ۱۳۶۸ تا ۱۳۷۲ دانشجوی مقطع دکترا در رشته حقوق بین‌الملل عمومی در دانشگاه کاتولیک نوون بلژیک بوده است.

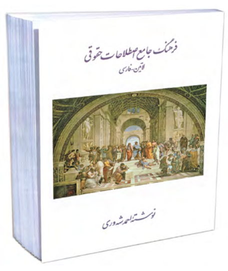

بر زینب کبری چه گذشت
مؤلف: سیدعباس اسلامی حسینی
قیمت: ۱۰/۰۰۰تومان
ناشر: بوستان قرآن
تلفن: ۰۹۱۲۵۵۲۱۵۴۳
زندگی‌نامه کامل حضرت زینب‌کبری(س) به انضمام کرامات و متن کامل خطبه‌های آن حضرت در کوفه و شام به همراه غمنامه حضرت رقیه(س) در خرابه شام از مطالب این کتاب است، مقام علمی حضرت زینب‌کبری(س)، ازدواج حضرت زینب‌کبری(س)، میلاد قمربنی‌هاشم حضرت عباس(ع)، زینب کبری در سوگ شهادت امام‌حسن(ع)، مصائب جانگداز کربلا، مصائب بعد از اسارت تا زمان شهادت و...

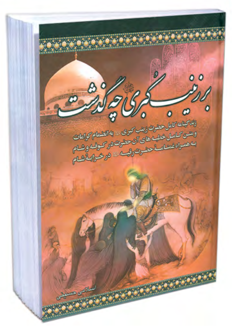

روش‌های کاربردی تحقیق
جلد اول
دکتر مصطفی ازکیا
مهندس علیرضا دربان آستانه
چاپ سوم/ ۱۶۰۰۰ تومان
کیهان/ ۳۳۱۱۰۲۰۱
کتاب حاضر شامل ۱۴ فصل می‌باشد که به بررسی موضوعات علم و علوم اجتماعی، تحقیقات علوم اجتماعی، اخلاقیات و ارزش‌ها در تحقیق، تئوری‌های روش‌شناسی، نحوه بیان مسئله، گزاره‌های تحقیق، نظریه وکاربرد آن در تحقیق، روش‌های تحقیق و اعتبار و پایانی یک پژوهش می‌پردازد.

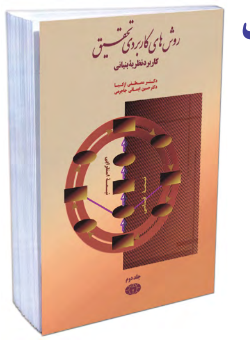

کودک زیبای من
مؤلف: اعظم قاسمی
قیمت: ۵۰۰۰تومان
ناشر: بوستان قرآن
تلفن: ۰۹۱۲۵۵۲۱۵۴۳
مجموعه کامل سفارشات و دستورالعمل‌های معنوی و مذهبی، توصیه‌های پزشکی و روان‌شناسی قبل از بارداری تا پایان دوره شیردهی از مطالب این کتاب است. انتخاب همسر شایسته، مراقبت‌های قبل از بارداری، مراقبت‌های دوران بارداری، مراقبت‌های بعد از زایمان، دوران شیردهی و... کتاب حاضر هدیه‌ای است به تمام کسانی که می‌خواهند فرزندانی سالم و زندگی پر از عشق و آرامش داشته باشند.

اکسیر اعظم
علاج کلی امراض
حکیم محمد اعظم‌خان/ ۹۳/ المعی
دوره ۵ جلدی ۱۴۰/۰۰۰ تومان/ ۸۸۹۵۳۴۱۱/ ۰۹۱۲۶۴۴۲۰۵۲
«اکسیر اعظم» نوشته حکیم محمد اعظم‌خان، ملقب به «ناظم جهان» پزشک نامدار سده ۱۲ق/ ۱۹م در شبه قاره و از بزرگترین شارحان متأخر طب ابوعلی‌سینا.

مسلخ عشق
مؤلف: مهناز رئوفی قیمت: ۴۶۰۰ تومان
تلفن: ۳۳۱۱۰۲۰۱ چاپ چهارم
فرشته با شنیدن صدای محمود به گریه افتاد. محمود گفت: «چرا رفتی»... فرشته گفت: «می‌خواهم برگردم ولی...» «ولی چی؟بگو» «ولی می‌گویند تو بی‌دین شده‌ای. می‌گویند تو...» «گوش نکن، همه اینها دروغ است.»

پیش‌گویی‌های آخرزمان
آپوکالیپس- نبرد آرماگدون
استفن اسکینز/ دکتر علی نظری
۱۲/۰۰۰ تومان/ ۸۸۹۵۳۴۱۱ -۰۹۱۲۶۴۴۲۰۵۲
این کتاب، بسیاری از پیش‌گویی‌هایی را که پیش از این در نهان بوده را معرفی خواهد کرد. ضد مسیح، اسرار مدفون شده در اهرام بزرگ مصر، انهدام جهان توسط جنگ‌ها و بحران‌های طبیعی، ظهورثانی

پیشگویی‌های نستر آداموس
قیمت: ۹۰۰۰ تومان
تلفن: ۸۸۹۵۳۴۱۱ -۰۹۱۲۶۴۴۲۰۵۲
سفر شگفت‌انگیز نستر آداموس به آینده، اسرار سده‌ها، وصیت‌نامه نستر آداموس به پسرش سزار، رساله به هانری دوم پادشاه فرانسه و... سرانجام پایان جهان.

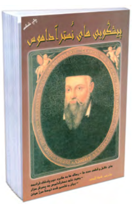

دایره‌المعارف تطبیقی علوم اجتماعی
علیرضا شایان مهر
جلد ششم/ ۱۴۰۰۰ تومان
کیهان/ ۳۳۱۱۰۲۰۱
این دایره المعارف درجلد ششم به حوزه تخصصی جنگ و انقلاب می‌پردازد. جنگ و انقلاب در کنار تمامی تجربیات، خلاقیت‌ها و شور و هیجان و ایثار ... با بسیاری از آموزه‌های علمی آمیخته است، لذا جنگ و انقلاب هم دارای منطق و شواهد علمی است.

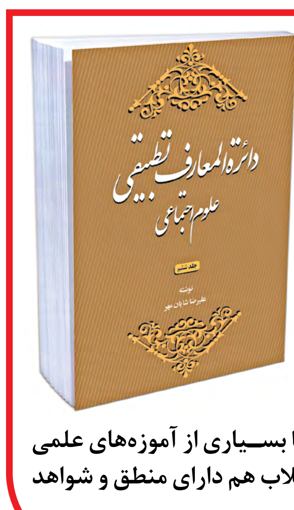

شب شکنان کتاب اول
ماه هزار تکه
(زندگی نامه شهید رجایی)
زندگی وکارنامه مبارزاتی شهید محمد علی رجایی
فروش و پخش
۱- پخش عمده تلفن : ۳۳۱۱۰۲۰۱
۲- فروشگاه انقلاب تلفن : ۶۶۴۰۳۴۷۹
۳- فروشگاه مطهری تلفن : ۸۸۹۴۵۳۴۹
دفترپژوهشهای مؤسسهٔ کیهان

مولفان و ناشران محترم
بازگشائی صفحه تازه‌های کتاب در روزنامه کیهان نقشه راهی است برای آنهائی که کتاب را بخشی از زندگی می‌دانند و با کتاب زندگی آرامی را سپری می‌کنند.
شماره تماس: ۳۳۱۱۳۰۸۵ - ۳۳۹۱۵۱۷۵ - ۳۳۱۱۸۰۵۱
۹ - ۳۳۱۱۰۲۵۱ داخلی ۲۵۳۸ - ۲۲۳۹ - ۲۶۴۱